

Upravnistvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126
Inseratni delež: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3482 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190
Računi pri pošti čez zavodil: Ljubljana št. 11842, Praga št. 105241, Wien št. 105241

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5 telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126 Maribor, Grajski trg št. 7. telefon št. 2455. Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1. telefon št. 65

Rokopisi se ne vračajo

Kaj bo s Španijo?

Po poslednji vojaški fazi španske državljanske vojne, ki se je začela z novo nacionalistično ofenzivo na severovzhodnem španskem bojišču tik pred božičem in se zaključila s popolno zasedbo Katalonije proti koncu januarja, stopata spet v ospredje notranjepolitična in mednarodna stran španskega vprašanja.

V notranjepolitičnem in posredno v vojaškem pogledu je ostalo nerešeno predvsem vprašanje nadaljnjega republikanskega zadržanja, v kolikor so republikanci v srednjem delu Španije, okoli Madrida in Valencije, tudi po padcu Katalonije še vedno gospodarji 12 izmed 47 španskih pokrajin in je pod njihovo oblastjo ostalo še kakih osem milijonov ljudi. Položaj Negrinove vlade, ki se je sedaj spet nastanila v Madridu, je iz več razlogov precej omajen. Izgledi za uspešno nadaljevanje borbe z nacionalisti so malenkostni, republika pa je tudi po Negrinovem povratku v Madrid tako rekoč brez glave, ker se njen predsednik Azana še vedno mudi v Parizu, ne da bi bilo mogoče točno izvesti za njegove nadaljnje namere, dočim je izvolitev novega predsednika zaradi močno okrnjenih »cortesov«, republikanskega parlamenta, skoro nemogoča.

Naj bo s tem kakorkoli, trenutno so republikanci še vedno gospodarji dela, četudi sorazmerno že zelo majhnega dela Španije. Negrinova vlada ima tri možnosti: prvič, da ne glede na vse pomisleke nadaljuje vojno, kar pa bi spričo sil, s katerimi trenutno razpolaga Franco, ne vedlo k uspehu, temveč bi kvečjemu le podaljšalo končno brezupno predajo republikancev; drugič, da se odloči za pogajanja z nacionalisti, da s primernimi pogoji prepreči nadaljnje prelivanje krvi; tretjič, da se v primeru neuspeha svojih pogajanj z nacionalisti odreče slehernemu nadaljnjemu odporu in tako nekako sama likvidira. Kakor je trenutno še težko pogoditi prave namene republikancev, se vendar zdi, da se večina nagiba k drugi možnosti, za pogajanja z generalom Francom. To se da med drugim sklepati iz izjav zunanjega ministra del Vaya, ki je pred dnevi poudaril, da so vse republikanske stranke brez izjeme trdno odločene »nadaljevati borbo, dokler se ne dosežejo pogoji, ki naj zagotovijo neodvisnost države in omogočijo spravo med Španci, edinimi gospodarji svoje usode«. V teh ohlapnih besedah so možnosti kompromisov dovolj krepko označene.

Zelo verjetno je, da bo na spravljenosti obeh taborov, ako ne nastopijo kakšni novi zapletljivi, vplivala tudi sprememba v mednarodni igri okoli Španije. Tu se je prav po padcu Katalonije pojavil značilen preokret. Na eni strani vidimo prizadevanja Anglije in Francije, da stopita v neposredne stike z generalom Francom, kar nakazuje možnost bližnjega priznanja Francove vlade s strani obeh zapadnih velesil, na drugi strani pa je važna zadnja angleškega uslugu Francovi vladi v zadevi zasedbe balearskega otoka Minorce.

Diplomatska važnost angleškega postopanja v minorški zadevi je izredno velika. Prvič v dolgem razpletu španske državljanske vojne se je namreč zgodilo, da je general Franco dosegel konkreten uspeh proti republikancem z angleško pomočjo. To pa se ni zgodilo brez francoskega pristanka, iz česar bi se dalo sklepati, da odgovarja ta sprememba španske taktike trenutni politiki obeh zapadnih velesil. Po njej bi se dalo tudi sklepati, da že sedaj računajo v Londonu in Parizu s končno zmago generala Franca. Okolnosti, v katerih se je izvršila zasedba Minorce po Francovih zastopnikih, nam nadalje odkrivajo, da je angleška vlada hotela z lastnim omogočenjem pogajanj med republikanci in nacionalisti, ki so se pogajali neposredno, preprečiti sleherno drugačno zasedbo otoka. Z jamstvi, ki jih je Anglija v ta namen prejela od Francovega zastopnika, kakor je to Chamberlain poudaril v svoji izjavi v spodnji zbornici v ponedeljek, je Anglija nedvomno dosegla svoj namen.

Ker so se republikanci in nacionalisti ob zasedbi Minorce tudi sporazumeli, da smejo svobodno oditi z otoka vsi vidnejši republikanci, da bi se s tem preprečila sleherna možnost političnih obračunov med samimi Španci, so se londonske in pariške nade v kompromisno likvidacijo španske državljanske vojne še povečale. Zato je razumljivo, ako angleška diplomacija nadaljuje s svojim posredovanjem med obema taboroma, kajti z likvidacijo državljanske vojne bi bila avtomatično rešena tudi vsa formalna mednarodna vprašanja, ki so se z njo v zvezi postavljala. Kot prva posledica spremenjene taktike Anglije in Francije v španski zadevi pa bo gotovo že v kratkem nastopilo dejansko priznanje burgoške vlade. Potrdilo te namere lahko vidimo že v tem, da je nova misija francoskega senatorja Berarda pri generalu Francu označena kot uradna misija. Za presojo angleških in francoskih možnosti v Bur-

PADEC IMREDEJEVE VLADE

Imredy se je znašel med dvema ognjema — Regent Horthy poveril sestavo nove vlade prosvetnemu ministru Telekyju

Budimpešta, 15. febr. br. Vlada je imela davi ob 9.30 sejo, na kateri je na predlog ministrskega predsednika Imredyja sklenila podati regentu ostavko celotne vlade. Regent Horthy je ostavko sprejel ter poveril sedanji vladi začasno vodstvo vladnih poslov.

Zaradi krize vlade so bile seje poslanske zbornice odgojene. Regent Horthy je imel že danes celo vrsto razgovorov z vodilnimi madžarskimi politiki, vendar do opoldne še ni nikomur poveril mandata za sestavo nove vlade. V političnih krogih zatrjujejo, da prihajata v prvi vrsti kot naslednika Imredyja v poštven sedanji prosvetni minister Teleky in pa bivši ministrski predsednik Darany.

Imredy je na seji vladne stranke izjavil, da se je odločil za demisijsko predvsem zaradi tega, ker so mu opozicijski poslanci očitali, da se tudi v njem pretaka židovska kri. V političnih krogih zatrjujejo nasprotno, da je Imredy odstopil v prvi vrsti zaradi nesoglasij, ki so se pojavila v vladi zaradi novih protizidovskih zakonov in zaradi vprašanja agrarne reforme. Radikalni ukrepi proti Židom in novi židovski zakon, ki ga je hotela vlada uveljaviti, so naleteli na odpor precejšnjega dela javnosti, na drugi strani pa se je pojavilo celo v vrstah vladne stranke nezadovoljstvo tudi z Imredyjevo zunanjo politiko.

Prve vesti o ostavki Imredyjeve vlade so dnevni ki objavili v senzacionalni obliki

Listi poročajo o podrobnostih razgovorov med člani vlade, kakor tudi o avdienci ministrskega predsednika Imredyja pri regentu Horthyju, ko mu je izročil ostavko. Vsi poudarjajo v splošnem, da se politična smer nove vlade ne bo izpremenila.

Teleky sestavlja vlado

Budimpešta, 15. febr. br. Dopoldne je regent Horthy poveril mandat za sestavo nove vlade dosedanjemu prosvetnemu ministru Pavlu Telekyju.

Presenečenje v Berlinu

Berlin, 15. febr. h. Nepričakovana ostavka Imredyjeve madžarske vlade je izzvala v Berlinu veliko presenečenje, zlasti, ker

so v nemških političnih krogih zelo zainteresirani pri mirnem razvoju političnih razmer na Madžarskem. Presenečenja ni zbudila zgolj ostavka sama, pač pa tudi njena utemeljitev na madžarski strani. »Deutsche Allgemeine Zeitung« ugotavlja, da je Imredy postal žrtev političnih spletk madžarskega nacionalnega kazma, v katerem se zbirajo oni reakcionarni madžarski krogi, ki imajo skupne interese z Židi, zaradi česar se more ekleptati, da so pripomogli k padcu Imredyjeve vlade v splošnem Židje. »Der Angriff« piše, da se je znašel Imredy med dvema ognjema. Na eni strani je nastopila proti njemu opozicija levega, na drugi strani pa liberalci, veleposestniki in reakcionarci, ki se zbirajo okoli grofa Bethlena in Židov. Imredy je zagrešil tudi dve taktični napaki. Ko je napovedal protizidovske zakone, je zamudil priložnost, da bi izvojeval v parlamentu odločilno bitko, na drugi strani pa je istočasno s protizidovskimi zakoni načel vprašanje agrarne reforme, namesto da bi rešil najprej eno zadevo, nato pa drugo.

Pripravljanje konklava

Neprestana posvetovanja kardinalov — Prirejevanje prostorov v Vatikanu — Verniki ob papeževem grobu

Vatikan, 15. febr. a. Danes je bila seja splošne kongregacije kardinalov. Navzočnih je bilo 37 kardinalov, med njimi tudi vsi, ki so se prispeli iz inozemstva. Seja je trajala do 11. Takoj nato se je sestel ožji kardinalski odbor za organizacijo konklava. Kolikor je bilo mogoče izvedeti, je maršal konklava knez Chigi prejel podrobna navodila za organizacijo volitev v ta namen je bil določen kredit dveh milijonov lir. Že danes so pričeli v nadstropjih centralne vatikanske palače preurejati prostore v sobe za kardinale, v katerih bodo bivali za časa volitev. Konklave se bo pričel, kakor se z vedno večjo gotovostjo zatrjuje, v sredo 1. marca.

Danes so se pripeljali v Rim kardinali Faulhaber in Innitzer iz Nemčije, Kaspar iz CSR, Seređy iz Madžarske in še nekateri drugi, med njimi tudi oba kardinala iz republikanske Španije.

V cerkvi sv. Petra se je tudi danes zbirala velika množica, ki so jo že od zjutraj puščali v podzemlje bazilike. Na začasnem grobu Pija XI. so darovali več maš. Dopoldne ob 10 je bila tudi četrta svečana zadušnica za pokojnega papeža. Opravil jo je kardinal Rossi, titularni nadškof carigradski. Ko bo takih zadušnic darovanih še pet, bo smelo poteči kvečjemu še devet dni do sestanka konklava.

Vatikan, 15. febr. AA. Danes so spet odprli vrata vseh pontifikalnih poslopij v Vatikanu. Trg Sv. Petra je dobil običajno lice. Ljudje smejo od snoči defilirati mimo groba Pija XI., ki se nahaja v vatikanski kripti poleg groba Pija X. Defile se vrši v majhnih skupinah.

Španski problem v spodnji zbornici

Tudi angleška vlada še ni izrekla zadnje besede o priznanju Franca

London, 15. febr. br. Angleška vlada je imela danes dopoldne svojo običajno sejo, ki pa je bila skoraj vsa posvečena razpravi o priznanju vlade generala Franca. O sklepih so se razširile razne govorice. Tako se je v italijanskih krogih v Londonu zvedelo, da se je vlada načelno že odločila za priznanje španskega nacionalističnega režima, po drugih informacijah pa je večina članov ministrskega sveta zavzela povsem rezervirano stališče v tej stvari.

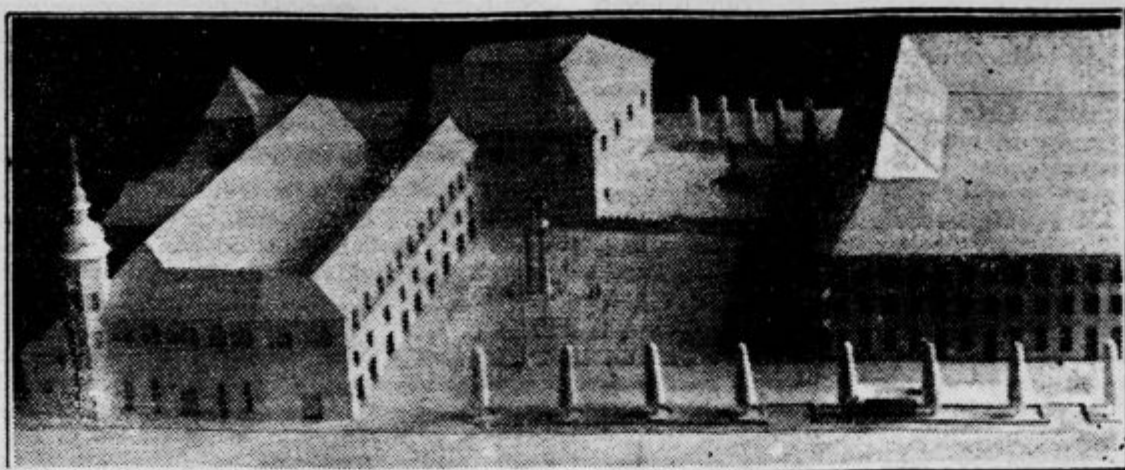
Sprič

Mariborski spomenik Viteškemu kralju bo slovesno odkrit prihodnje leto ob Vidovem dnevu

Maribor, 15. februarja

V navzočnosti odličnih predstavnikov mariborskega javnega življenja, zastopnikov civilne, vojaške in cerkvene oblasti, raznih uradov, šolstva in ženstva ter mariborskega društvenega življenja je bila danes dopoldne ob 11. v gradu slovesna otvoritev razstave osnutkov za spomenik kralju Aleksandru I. in regulacijo Trga svobode.

Otvoritvene besede je spregovoril predsednik spomeniškega odbora g. dr. Franjo Lipold, ki je v preglednih obrisih prikazal prizadevanja spomeniškega odbora od ustanovitve v novembru 1934 pa do oddaje žirije. Po temeljitih proučevanjih se je pripravljali odbor za postavitev spomenika kralja Aleksandra I. v Mariboru v poenem soglasju zedinil glede tega, da bo spomenik likoven. Soglasje je bilo tudi glede prostora, da se postavi spomenik na Trgu svobode. Prav tako je sklepal v popolnem soglasju tudi razsodišče, v katerem so bili univ. prof. dr. Stele iz Ljubljane, upravnik Narodne galerije iz Ljubljane Janez Zorman, inž. Jelenec iz Maribora, predsednik spomeniškega odbora dr. Lipold in mestni župan dr. Juvan. Razsodišče je prisodilo tri nagrade projektantom, o katerih smo že poročali. Razen tega se odkupijo še sledeči osnutki po din 2500: osnutek Toneta Kralja pod geslom »Straža«, Ljubljana. Osnutek pod geslom »M 8343« inž. arh. Hermana Husa ter kiparja Nikolaja Pirnata iz Ljubljane, nadalje osnutek pod geslom »Osvobojenje 18«

Osnutek arh. Černigoja za preureditev Trga svobode

akademskoga kiparja Karla Putricha iz Ljubljane in inž. Stanka Murka iz Ljubljane, potem osnutek pod geslom »MCM« od akademskih kiparjev Franca Smerduja in Staneta Dremelja ter inž. arh. Emila Medveška iz Ljubljane, osnutek pod geslom »Naša zemlja« akad. kiparja Lojzeta Dolinarja in arhitekta Milana Zlokočiča univ. docenta iz Beograda, končno še osnutek pod geslom »111« inž. arh. J. Ž. in Humeka iz Maribora ter akademskoga kiparja J. Samitza iz Košakov pri Mariboru. Naposled je odbor razdelil še 11 nagrad po 1000 din.

Dr. Lipold se je pristrčno zahvalil vsem kiparjem in arhitektom, ki so pokazali

toliko razumevanja za to stvar, saj je bilo vsega skupaj vposlanih 27 osnutkov. Maribor hoče s tem spomenikom manifestirati svojo ljubezen do nepozabnega kralja Ureditelja in do vzvišenega kraljevskega doma. Upat je, da bomo na Vidov dan 1940 odkrili spomenik velikemu kralju na prenovljenem Trgu svobode. Spomeniški odbor prispeva mestni občini za regulacijo trga 100.000 dinarjev. Ob zaključku svojih izvajanj se je otvoritelj razstave spomnil blagopokojnega kralja Aleksandra I. in njegovega sina mladega kralja Petra II. po otvoritvi slikovite razstave, ki je razmešana v dveh grajskih dvorinah, so si gostje z velikim zanimanjem ogledali številne, zanimive osnutke.

Marija Seunigova

Ljubljana, 15. februarja

Danes popoldne je v bolnišnici po kratkem trpljenju zatisnila trudne, od življenjskega boja izmučene oči gospa Marija Seunigova, rojena Pepelnjakova, vdova po uglednem trgovcu z usnjem, blagopokojnem Franom Seunigom, ki je imel svoje poslovne prostore na Marjiniem trgu. Gospa, ki je ukala 72 let, in je bila v Ljubljani splošno spoštovana dama, je vzgojila štiri otroke, od katerih je najstarejši sin Franca naš novinarski tovariš, gospodarski urednik »Jutra«, hčerki Mica in Martina pa sta poročeni. Življenje pokojni gospe ni prizanašalo z udarci in eden najtežjih po soprogovi smrti je bil, ko je pred leti izgubila nadarjenega sina Pavleta, ki je umrl v najlepši mladostni dobi. Čvrsto in vedro je zmagovala vse tegobe življenja prav do zadnjega, ko jo je napadla zavratna bolezen in jo pred štirinajstimi dnevi priklenila na bolniško posteljo. Premno, ki so gospo poznali po vedri filozofiji, je novica o njeni smrti močno presenetila.

Pogreb plemenite matere bo v soboto ob 14 uri izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališču k Sv. Križu. Casten ji bodi spomin, prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

Smrt

na pragu stoletnice

Kostanjevica, 15. februarja

Včeraj popoldne smo položili k večni, mu počitku enega najstarejših Slovencev 98-letnega davčnega upravitelja v pokopju g. Ivana Marolta. Več ko 30 let je pokojnik zvesto opravljal službo ter je bil

skladi starejšim rodovom v svežem spominu kot zgledno vesten in služben mož. Številni čitatelji »Jutra« se gotovo spominjajo njegove 95letnice, ko smo podrobneje opisali njegovo življenje. Pogreb blagega pokojnika je najzgovorneje pričal, da ni starček vse do zadnjega ohranil najboljše sloves. Njegovemu sorodstvu velja naše iskreno sožalje.

Da pa ne bo žalostne novice brez veselja sporočila, naj povemo, da sta včeraj jutraj po 25 letih ponovno stopila pred oltar zakonca g. Jakob Zargi, višji sodni oficijal in njegova gospa soproga Alojzija, da po četrtoletnem mirnem, skupnem in zadovoljnim življenju ponovno potrdita svojo zvezo pred Bogom in ljudmi. Nad 30 let že vrši ljubant vestno svojo delo pri sodišču in pet let manj vanj zveza njegova gospa svoje otroke v dobre in vestne državljane. Ves sodni okraj pozna ustrežljivost g. sodnega nadoficijala in vsi toplo čestitamo zglednemu srebnemu paru!

31 metrov žice je imel v želodcu

Maribor, 15. februarja

Svojevrvsten polkuz samomora so doglali pri 26letnem jetniku Antonu M., ki prestaja krajšo zaporno kazen v moški kaznilnici.

Zaradi bolečin v želodcu so ga morali po zdravniškem pregledu prepeljati v splošno bolnišnico, kjer so mu operirali želodec. Zdravnikom se je ob tej operaciji nudil svojevrvsten pogled na pravcato zalogo žeblice, drobcev stekla in žice, ki je bila dolga 31 metrov. Operacija je uspela in obupani siromak, ki je moral gotovo trpeti strašne bolečine, bo okreval.

Postani in ostani član Vodnikov družbe!

Dve smrti v potoku

Nesreča pri Klevevžu — Obupanec v Unščici

Škofljan, 15. februarja

V soboto proti večeru je našel posestnik Blažič z Griča v potoku pod gradom Klevevžem utopljenca, ki je bil le deloma v vodi. Požuril se je na grad. Tod se je ravno pred štirimi tedni ponesrečil solastnik gradu g. Franc Ulm, kakor je tudi »Jutro« poročalo. Brat tragično preminulega graščaka g. Anton Ulm je poslal pet svojih ljudi na pomoč, da so potegnili truplo iz potoka. V utopljenca so spoznali posestnika Franca Mencina iz Zbur, ki je v petek zjutraj odšel zdoma v gozd na delo.

Po končanem delu se je odpravil na Malo Strmco k sorodnikom. Domov se ni vrnil in so ga domači povsod zamažali iskali. Pri vsakih Ivanu in Jožetu Zupanu je ostal nekaj časa, kjer so med pogovorom tudi malo pili. V temni in hladni noči je posestnik Mencin odšel proti domu. Pot je tu zelo strma in kamnita ter vodi večino po gozdu. V temi je Fran Mencin gotovo zgrešil pot in zašel k potoku. Tu se je moral spotakniti, da je padel v vodo. Roki je imel za suknjicem navzkriž na prsih in tako si ni mogel trenutno pomagati, pozneje pa ni bil gotovo v nezvesti in se je zadušil. Spodnji del telesa je bil na suhem; če bi bil kdo v bližini in bi ne bilo teme, bi ga bilo lahko rešiti.

O tragični najdbi je gosp. Ulm obvestil orožnike v Kronovem, ki so prišli takoj in ugotovili dejanski stan. Posestnik Fran Mencin je bil po rodu iz St. Jerneja in je bil komaj kakih 10 let v Zburah, kjer si je ustvaril lepo kmetijo. Bil je tihi in miren gospodar. Za njim žaluje poleg svojcev tudi vsa okolica. V nedeljo so zemске ostanke pokojnega položili k več-

nemu počitku v Slopah ob veliki udeležbi okoličanov. Njegovim domačim naše sožalje!

Planina, 15. februarja

Unščica povzroča sleherni jesen jezero pri Planini, lansko jesen pa je storila izjemo in tudi letos za enkrat še nimamo jezera. Tega ne pomnijo niti stari ljudje. Jezero je že večkrat zahtevalo svoje žrtve, letos pa je Unščica tudi brez jezera dobila svoj plen.

Dne 10. t. m. je izginil prevžnik Ivan Urbas, star 75 let, doma pa v Ivanjem selu. Ponoči je zapustil svojo sobico pri sorodnikih in se napotil v vas. Poklical je svojega sina Vinka, ki se je očetu oglašil. Ko pa je sin odprl vrata, starčka ni bilo nikjer več. Sin se je vrnil k počitku, menel, da je enako storil tudi oče. Druko jutro so našli pri Unščici starčkov suknjič, čepico in palico, na listu poleg pa je bilo napisano med drugim: »Jaz sem nedolžen.« Sin je našel očeta, ki je mrtev visel na grmu v vodi. Obvestil je orožnike, ki so spravili pokojnika iz vode, nakar so ga na domu položili na mrtvaški oter. Kakor povedo domači, je bil pokojni Urbas pred nekaj dnevi povabljen od okrožnega sodišča v Ljubljano, da bo pričal zaradi neke kravje kupčije. Cisto navadno povabilo pa je starega moža naenkrat zmedlo, vendar mu je šla kravja kupčija po glavi in nesrečna misel ga je spravila v obup. Zapustil je več sinov in hčerk, ki so pa vsi lepo preskrbljeni, saj je bil pokojni Urbas prav dober gospodar, od vseh spoštovan. Vse prebivalstvo obžaluje, da mu je bila usojena tako žalostna smrt. Naj se starček odpočije po obilnem delu!

Hrast ga je pribil k tlom

Grozovit doživljaj mladega Dolenjca

Novo mesto,

Iz Maribora

a — Cankarjev večer v Ljudski univerzi bo jutri 17. t. m. Predaval bo prof. dr. Anton Slodnjak književnik iz Ljubljane, recitiral pa režiser ljubljanske drame g. Ciril Debevec.

a — Iz Zveze Maistrovih borcev. Dne 12. t. m. se je ustanovil v Ormožu odsek Zveze Maistrovih borcev in je bil izvoljen za predsednika dr. Adam Ban — 2. t. m. je bil občni zbor odseka Zveze Maistrovih borcev pri Sv. Bolfenku pri Središču. Za odsekovnega predsednika je bil izvoljen Robert Košar. Dne 19. t. m. pa bo ustanovni občni zbor odseka ZMB pri Sv. Vidu pri Ptuj, v prostorih gostilne Ignacija Krajca.

KARMAH, eksperimentarni psihografotop, pisec epinane knjige »Nas život in okuine tajne« v Mariboru sprejema obiske v noletu »Zamorec« do 20. februarja 1939. Odgovarja na došlo korespondenco.

a — Himen. V pravoslavni kapeli sta se poročila znani sokolski delavci, bivši načelnik Sokola Maribor III. in agilni referent raznih odsekov pri mariborski sokolski župi br. poročnik Dragan Pajnković in gđ. Marica Jernejčeva. Mlademu sokolskemu paru želimo obilo sreče.

a — V soboto krstna priredava. 18. t. m. bo v gledališču krstna predstava F. Bevkove »Partije šaha«, v režiji g. Vala Bratine, ki slavi 25letnico svojega umetniškega delovanja.

a — Klub absolventov trgovske akademije v Mariboru priredi drevi ob 20. v dvorani Delavske zbornice aktualno predavanje »Gospodarski in politični pomen Sredozemlja«. Predaval bo g. dr. Stanj Praetnar, odvetnik iz Maribora. Odbor valbi vse, ki se zanimajo za aktualnost sredozemskega problema.

a — Nov udarec. V Kasjakovem kamnolomu pri Sv. Lovrencu na Pohorju so prenehali z delom. Odpuščenih je 40 delavcev.

a — S palico ga je pobilo do smrti. V neki gostilni pri Hotizi so bili zbrani sejmarij. Med njimi sta bila tudi Ignacij Horvat iz Polane ter Nace Hozjan iz Trnja. Med prepirom je Hozjan navalil s palico na Horvata tako, da je Horvat obležal s poškodovano lobanjo in kmalu izdihnil.

a — Enkrat na leto pozabite na vse skrbi in težave in se zabavajte od srca. Najlepša prilika za to bo »Bohemska noč« na pustno soboto 18. t. m. v Sokolskem domu. Sijajne dekoracije, odlične godbe, senzacionalna presenečenja. Na svidenje!

a — Bohemska noč. II. sokolska pustna prireditev v Mariboru. Le ošnja prireditev je razpisana pod privlačno devizo »Bohemska noč« ter bo v soboto, 18. t. m. prvič v lastnem Sokolskem domu v vseh dvorinah prejšnjega Uniona. To bo mariborski Sokol skupej omogočilo, da letošnjo in prihodnje pustne prireditve izvede tako, da bo ustrezno vsem željam »svetlih« vsakoletnih obiskovalcev, ki si hočejo privoščiti brezskrbno in veselo pustno noč v domačem prijateljskem razpoloženju. V Sokolskem domu se vršijo že sedaj živahne in obsejne priprave. Dvorane bodo razkošno in nad vse originalno dekorirane, tako da bo pod geslom bohemske noči ustvarjen skladen okvir za pravo pustno razpoloženje. Nagodetov jazz iz Ljubljane in priljubljeni domači White-Star-jazz jamčita za prvovrstno godbo in poln užitek plesalcev. Pripravljajo se številna presenečenja, originalne bohemske šale in karnevalske igre. Skratka »Bohemska noč« bo prireditev, ki je naj ne zamudi nihče, ki je potreben razvedrila in ki si hoče nabrati dobrega razpoloženja za vse leto. Priporočljivo je, da se vsopnice nabavi že v predprodaji pri »Putnikih«.

a — Kovčec so odnesli iz avtomobila trgovcu Alojziju Spragerju iz Vetrinjske ulice, ko je pustil za trenutek vozilo na cesti. V kovčegu so bili razni dokumenti. Sprager trpi 250 din škodo.

GLAVNA KOLEKTURA DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE

A. REIN IN DRUG

Zagreb, ILICA 15.

GAJEVA 8. obvešča neobvezno:

Pri današnjem trehanju V. razreda 37. kola državne razredne loterije so bili dno 15. t. m. izžrebani sledeči dobitniki:

Din 200.000.— št. 34513 (pri nas kupljena)

Din 40.000.— št. 56095

Din 35.000.— št. 31142

Din 30.000.— št. 55993 73025

Din 25.000.— št. 272 70098

Din 20.000.— št. 35459 42941 44414 53708

58842 64369 80307 97997

Din 15.000.— št. 23397 28232 30040

PO DIN 12.000.—

18423 43121 48766 50184 65342 67278

PO DIN 10.000.—

3895 8246 18274 20631 21512 26037 36796

39519 41931 48191 50312 53117 53779 57365

61726 62400 61182 63007 73074 80387 81588

91709 95488 99134

PO DIN 8.000.—

5368 6959 7229 8155 25201 30150 32472

35908 36594 46191 54306 55065 67438 67784

69011 69378 69484 77016 85104 85153 90591

91830

PO DIN 6.000.—

4280 14242 15034 26376 37358 39508 44896

51840 59971 61560 65868 74339 75445 80244

84833 87043 91017 95544

PO DIN 5.000.—

3895 8246 18274 20631 21512 26037 36796

39519 41931 48191 50312 53117 53779 57365

61726 62400 61182 63007 73074 80387 81588

91709 95488 99134

PO DIN 4.000.—

450 2663 36782 42015 46653 47123 49270

52328 69515 76628 77893 78192 87468 84146

95377 95930.

Nadale je bilo izžrebanih še 3.400 dobitnikov po Din 1.000.—

Popolno uradno listo dobitkov, izdano in kontrolirano od same državne razredne loterije, torej brez vsakih pogreškov, po glavnem vankom na zahtevo.

Sledeče trehanje V. razreda 37. kola bo 16. februarja 1939.

a — Svojevratni posli lesnega trgovca. 39-letni Henrik Šiker je lani kupil v okolici Sv. Lenarta od raznih kmetov les, ki ga je prodal neki somborski trdnici. Že prodani les pa je potem vnovič še pri mariborskem trgovcu F. Bišofu, ki je Šikerju plačal 11 923 din. Včeraj je obravnavalo okrogno sodišče ta primer dvakratne prodaje. Razen tega ima Šiker na vesti še dva druga slična primera Lesno industrijo »Drava« v Mariboru je osleparil za 1 000 din, dr. F. Attemsa iz Slovenske Bistrice pa za 2 500 din. Šiker je bil v odsotnosti obsojen na 5 mesecev strogega zapora, 1 500 din globe in izgubo častnih državljskih pravic za dobo 2 let.

a — Aretacije zaradi uboja na Sobru. Poročali smo o tragičnem dogodku na Sobru, ki je zahteval življenje 21letnega posestnikovega sina Antona Jarca Orožnika so aretirali 6 drvarjev, ki so osumljeni udeležbe pri umoru in razdejavanja v gostilni Aretiranci tajijo krivdo, pač pa so se trije obvezali, da bodo poravnali škodo v gostilni.

a — Stelcer žrtve alkoholnega zastrupljenja. Poročali smo o tragediji 38letnega posestnika Jakoba Stelcerja iz Studencev, ki so ga našli mrtvega v listnjaku posestnika Juspa Pučka v Cagoni pri sv. Antonu v Slovenskih goricah. Prvotno so domnevali, da gre morebiti za zločin. Pri obdukciji pa so ugotovili, da ni postal Stelcer žrtev nasilja, ampak alkoholnega zastrupljenja.

a — Krvava bitka med podovskimi in račkimi fanti. Znano je, da podovski in rački fantje niso prijatelji, če se snidejo v kakšni gostilni. To se je pokazalo tudi sedaj, ko so se znašli v neki podovski gostilni kjer so se hudo spoprijeli. Razvila se je prava bitka, pri kateri je trpel tudi gostilniški inventar. Šipe so zvenketale, stoli in kozarci so frčali po zraku. Zabliskali so se noži. Zabeden v hrbet in v roke je obležal posestnikov sin Franc Predikaka. Orožniki so šest najboljevojših udeležencev bitke ovadili državnemu tožilstvu.

Gospodarstvo

Naše državne železnice

(Iz publikacije, ki jo je izdalo Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev pod naslovom: »Jugoslovanske železnice v sliki, številki in besedi«)

II*

Osrednja delavnica v Kraljevu

Leta 1937 smo imeli v Jugoslaviji 2364 lokomotiv 5140 osebnih vagonov in 54.306 tovornih vagonov. Za vzdrževanje teh vozil imamo 8 delavnic, in sicer v Mariboru, Ptuj, 21000 uslužbencev, v Zagrebu (22000), v Sarajevu (21000), v Nišu (20500), v Smederevu (7500), v Petrogradu (9500), v Subotici (2500) in v Kraljevu (3500). Vse te delavnice so imele leta 1937. 10.750 uslužbencev.

Na drsališču v Pragi

Te dni so pomerile svoje moči na tiskah za žensko prvenstvo v umetnem drsanju na ledu (od leve proti desni): Brita Rahleva (Švedska), Eva Nyklova (ČSR), Gladys Jagger (Anglija), Jacqueline Bossoutrot (Francija), Hedy Stenut (za Ameriko), Ana Marija Saether (Norveška), Eml Putzinger (Nemčija), Lidija Veleht (Nemčija), Ani Wogeler (Nemčija), Marla Musilek (Nemčija), Hela Bjornstad (Norveška) in Ileana Moldovano (Rumunija).

Kakor pred sto leti...

Dogodki na pirenejski meji se ponavljajo

Štirje španski bataljoni so pribežali danes na francosko ozemlje. Novih čet pričakujejo. Vodja premagane stranke je danes s svojim spremstvom prekoratil mejo in se predal oblastem. Tri tisoč mož so predpoldne razorožili in takoj prepeljali v koncentracijska taborišča. Število španskih vojakov in civilnih oseb, ki so prišle v dveh dneh preko meje, je znatno. Vsi begunci so sestradani. Mesni svet je moral rekvirirati peči in zbrati peke, ki delajo podnevi in ponoči.

Ta brzojavka, piše sodelavec »Petit Parisien« Roger Massip, ne izvira iz Perpignana. Nima niti večerajšnjega, niti pred večerajšnjega datuma. Oddal so jo pred sto leti v Bayonneu in je počula čitatelje tedenjanih francoskih listov, da se španska državljanska vojna bliža svojemu koncu. In res je v septembru 1839. don Carlos, brat Ferdinanda VI. in pretendent na španski prestol, iskal tedaj v Franciji pribežališča, potem ko se je bil šest let trdovratno upiral španskim vladnim četam svoje svakinje, kraljice Marije Kristine. Karlistična vojna se je končala ob pirenejski meji.

Ko se je don Carlos s svojo družino in

svojim glavnim stanom javil bayonneske mu prefektu, je bila vladna vojska pod poveljstvom generala Espartera osvojila zadnjo špansko vas ob cesti skozi Bastansko dolino. Karlistične čete so se brez reke umikale. Na večer pred pretendentom, vimegom se je pojavilo ob francoski meji 2000 vojakov navarske vojske. Tedanje depeše obširno opisujejo, v kakšnem stanju pomanjkanja in razčepanosti so bili ti begunci. Razorožili so jih takoj, čim so prestopili mejo in jih prepeljali v koncentracijska taborišča, pred vsem v Saint-Jean de-Luz. Bayonne je bil prenapolnjen s pobeglimi Španci.

Na španski strani se je prebivalstvo kaj kmalu postavilo na stran vlade. V Urdacheru je množica pristostvovala odhodu don Carlosa z vzkliki: »Živela ustava! Živela kraljica! Živel Espartero!« — »To ni nič čudnega,« piše poročevalec lista »Nationale«, »skajti te vzkliki bi lahko prevedli z besedami: Živel mir! In v resnici se je karlistična vojna končala s splošno izčrpanostjo.

Po šestletnem klanju, požiganju in plenjenju so imeli Španci le to željo, da bi odložili orožje. Tako sta nekega dne karlist Rafael Maroto in general Espartero zbrala svoje čete, jih postavila druge proti drugim, potem je šef vladnih čet stopil pred karliste in jim zaklical: »Ali hočete živeti kot Španci? Glejte vaše brate! Pridite hitro in jih objemite, kakor objemam jaz vašega generala! In oba vojskovojska sta se objela ob viharnem odobranju svojih vojakov. To Marotovo »izdajstvo« je bilo menda odlično za pobeg don Carlosa v Francijo. In vse te stvari kažejo čudne podobnosti s tem, kar se danes dogaja v Španiji. Našli bi pa še druge analogije.

Vprašanje tuje intervencije je obstajalo n. pr. že od prvega dne tiste državljanske vojne. Don Carlos je imel na svoji strani simpatije ruskega carja in Avstrije, Marija Kristina pa je uživala naklonjenost Anglije in Francije. Francoski kralj Louis Philippe pa se je navzile Thiersovemu prigorvarjanju pokazal pristaša nevmešavanja. Dejal je nekega dne maršalu de Castellanu: »Naj vlada v Španiji don Carlos ali republika, jaz nimam želje, da bi se vmešaval!« In ko je kraljica Kristina sama prošila za francosko intervencijo, je izrekel besedo globoke politične modrosti: »Španci so neukrotljivi in jih ni mogoče krmariti. Danes kličejo nas. Komaj bomo tam, nas bodo preklinjali.« A čeprav sta Francija in Anglija odrekli pošiljanje rednih čet na polotok, sta dovolili rekrutacijo prostovoljcev za špansko vladno. Angleška in portugalska legija sta obstajali že od leta 1834. Razen tega je odšlo štiri tisoč mož tujske legije s francoskimi kadri v Španijo. Končno imajo tudi poskus leta 1835, da bi špansko vojno »humanizirali«, svoje primerke v dogodkih l. 1937. in 1938. Anglija je bila poslala že l. 1834. lorda Elliota v Španijo in ta je v aprilu leta 1835 podpisal sporazum, ki je prepovedoval smrtno obsodbe brez sodnega postopanja in je govoril o izmenjavi ujetnikov med obema taboroma. Dokončni mir je prišel devet mesecev po begu don Carlosa, potem ko je bil karlistični general Cabrera v Aragoniji zaman nadaljeval odpor. Ali bo general Mijaia novi Cabrera? Ali bodo Španci kdaj prišli k pameti?

Stendhal in volitev papeža

Volitev papeža, ki se odigrava v tišini Vatikana in konklava, je bila že od nekdaj prav tako važen cerkveni, kakor politični dogodek. V vsem srednjem veku je bil papežev prestol sporni objekt posvetne moči. Neredko so si ga osvajali s krvjo in trdoti. Še pred sto leti je bila smrt kakšnega papeža zadeva, s katero so se bavili vsi kabineti in ki je spravljala v gibanje vojske diplomatov, kurirjev in tajnih agentov.

Nepričakovana smrt papeža Leva XII. v februarju 1829. je povzročila na dvoru francoskega kralja Karla X. veliko zaprepačenje. Nihče ni vedel, iz kakšnih mož sestoji sveti kolegij. Nihče ni mogel presoditi, kateri kardinal bi bil kot papež za Francijo najprimernejši. Kralj svojemu veleposlaniku v Rimu pisatelju Chateaubriandu ni prav zaupal, treba se je pa bilo takoj odločiti za tega ali onega pretendentu za papežev prestol. Kaj s'oriti?

V samotnosti nekega skromnega pariskega hotela je živel tedaj čuden mož, bivši avditor v državnem svetu, poznavalec Italije, mož, ki se je s prvim imenom imenoval Henry Beyle, pa so ga njegovi prijatelji zvaljavo njegove grdnosti za šalo imenovali »Bellec« (Lepotica). Na naslovnih

stranah svojih redkih knjig, ki se jim je sam strastno odpoovedoval, se je podpisoval kot »Gospod Stendhalski, konjeniški častnik«. Dela, ki so to ime pozneje napravila nesmrtno, kakor »Rdeče in črno«, »Parska kartuzija« itd., takrat razen

Henry Beyle-Stendhal, pisec romana »Rdeče in črno«

Zaljubljen v — poštno znamko

Ameriški trgovec s pohištvom Robert Duval je prišel pred nekoliko tedni zavoljo trgovskih poslov v Budimpešto. Zaljubljen je bil se je do las v dekle, ki je naslikano na neki madžarski poštni znamki. Stori je vse, da bi našel original te podoba. Po mnogih težavah mu je uspelo, da je dekle vendarle našel in se z njim seznanil. 22-letna modelka je bila še lepša nego podoba. Zato se je Američan z Rozi Tothovo, kakor se je imenovala, takoj poročil ter z njo odšel v svojo domovino.

Pretirana ljubosumnost

Precej dolg obraz je napravil letalski stotnik Russel Holdermann, ko je v zračni telmi iz New Yorka v Miami samo zavoljo nekoliko sekund dobil drugo mesto namesto prvega. Vendar se je vljudo in sportno priklonil pred zmagovalcem, letalcem Constantom. Njegov obraz pa se je namah spremenil, ko je iz trupa njegovega letala nenadno prilezla njegova — žena.

Bila je ljubosumna in ni hotela, da bi ji mož odletel v modno kopališče Miami. Kakor so ugotovili strokovnjaki pa je nje nih 50 kg popolnoma zadostovalo, da je nje mož pristal na cilju za nekoliko sekund prepozno in s tem izgubil prvo nagrado 2000 mark. Ni izključeno, da bo Holdermann zahteval sedaj ločitev tega zakona.

Hruške proti krvnemu pritisku

Neki zdravnik iz madžarske province se je ob nekem pacientu, ki je trpel zavoljo previsokega krvnega pritiska spomnil, da je njegova babica vedno pravila, da ji je po treh hruškah bolje. Svojemu pacientu je zato odredil tri dni hrušk na teden. Uspeh je bil res nepričakovan, krvni pritisk je zelo popustil. Tudi v dnevih, ko je bolnik imel mešano dieto, pritisk ni tako narasel kakor prej. Madžarski zdravnik skuša sedaj dobiti tisto snov v hruškah, ki krvni pritisk zmanjšuje.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je bilo treba za izvolitev pokojnega papeža Pija XI. štirinajst volitev; da bo izdal Vatikan posebno znamko s papeževim ključem in baldahinom; da živi na ozemlju bivše Avstrije samo še kakšnih 60 planinskih orlov v 30 gnezdih;

da je povzročil mraz na Holandskem ogromno škodo na cvetju in rastlini. Izgubo cenijo na 35 milijonov holandskih goldinarjev.

Milijonarka in lepota kraljica

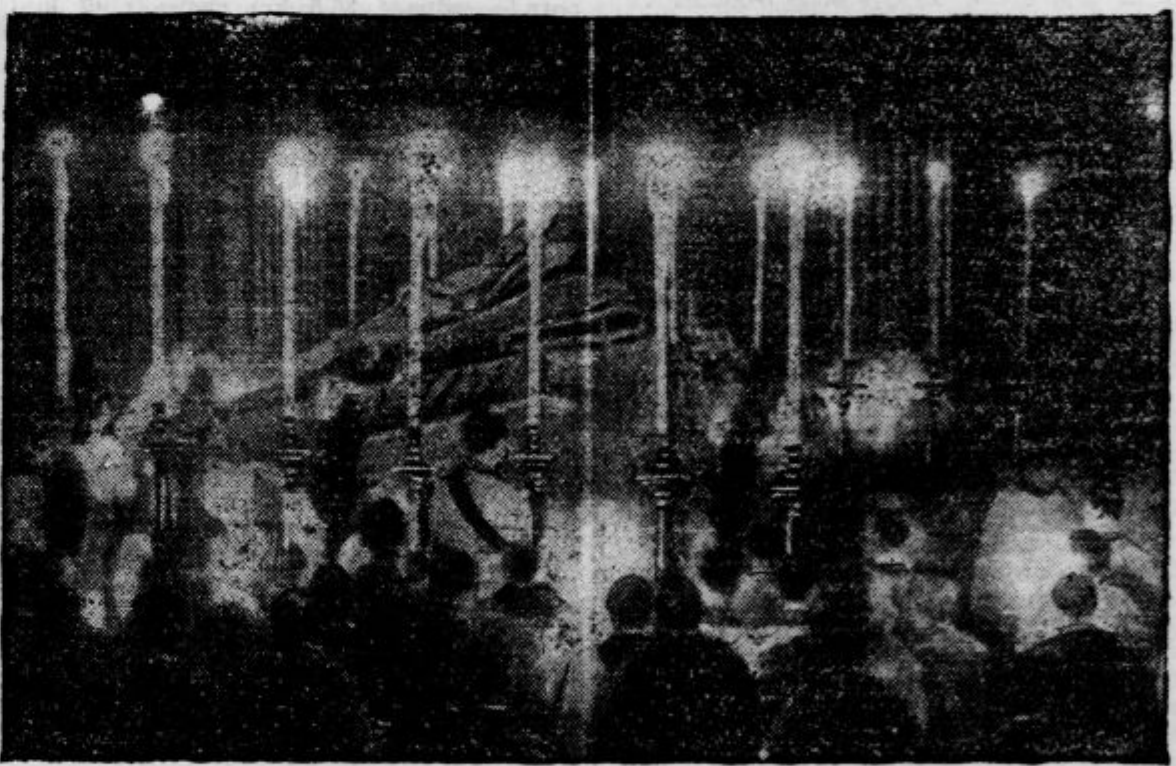
Nenavaden proces na Poljskem

Pred sodiščem v Vilnu se vrši ta čas senzacionalen proces, ki sta v njegovem središču neki holandski milijonar po imenu Solten in bivša evropska kraljica Tatjana Maslovnova.

Milijonar se je bil pred nekoliko leti zaljublil v lepo Tatjano in se z njo tudi poročil. V Vilni, domačem kraju svoje zarotke, se je Solten seznanil tudi s teto svoje bodoče žene in ta teta je izkoristila priložnost, da je z njegovimi milijoni sa-

nirala svoje nič kaj sijajne finančne razmere. S 6 milijoni v naših dinarjih, ki jih je dal zaljubljen bogataš rad na razpolago, se je osnovalo industrijno podjetje. Komaj pa je bila ta transakcija pod streho, je milijonar v svoji domovini odkril drugo lepoto, s katero se je potem dokončno poročil. V novi ljubezni pa ni pozabil na svoje milijone v Vilni, ki jih skuša sedaj s precej brezupnim procesom dobiti spet v svoje roke.

Papež Pij XI. na mrtvaškem odru

Truplo pokojnega papeža na odru v baziliki sv. Petra v Rimu

majhnega odlomka »Rdečega in črnega« se niso bila napisana. V položaju, ki smo ga omenili, se je tedaj Karel X. spomnil tega moža in ga je dal vprašati, da-li bi mogel nemudoma sestaviti seznam kardinalskega kolegija s podrobnejšimi podatki o poedinih kandidatih.

Stendhalu je bilo v veliko veselje, če ga je kdo glede italijanskih zadev vprašal za svet. Takoj je prijel za pero in je v treh urah napisal vse, kar je bilo vredno vedeti o vplivnih kardinalih in o njihovih upih na papežev prestol. Kot kandidata Francije je navedel kardinala de Gregoria, ki je bil z njim včasih v živahnem razgovoru obojeval v Vetrelliju. Ta mož, nezakonski sin Karla III. iz Napolija, je izjavljal ob vsaki priliki: »Jaz sem Burbonec!« — in to bi ga tedanjí Franciji tu di priporočalo.

Karel X. se je na podlagi Stendhalovega poročila na mestu odločil za tega kardinala. Treba je bilo potem skleniti vse ukrepe za njegovo izvolitev. Po šest in tridesetih urah so skovali ta načrt: Zaupna oseba naj bi z milijonom frankov iz kraljeve blagajne odšla na videz na razvedrilno potovanje v Italijo, in sicer preko Simplona, druga bi ji neočeto sledila, in sicer preko Monte Cenis, tretja v tej zvezi pa bi odšla preko Marsellea in Genova. Vsi trije zaupniki bi se sestali v Ri-

Odpisalec generala Franca pri Hitlerju

Marki de Mogaz, poslanik burgoške vlade v Berlinu na obisku pri nemškem državnem kancelarju. Hitler drži v levi roki lastnoročno pismo generala Franca in posluša razlaganje svojega tolmača dr. Schmidta

Živali pred zvočnikom

Interesantna televizijska oddaja v Londonu

Zanimivo oddajo je imela te dni londonska televizijska postaja. V studio so spravili celo vrsto živali in so ljudem ob sprejemnikih potem kazali, kako živali reagirajo, če jim predvajajo gramofonske plošče z glasovi živali iste vrste. Tudi glasove s teh plošč so gledalci seveda lahko poslušali.

Tako so ljudje lahko zaporedoma opazovali vedenje avstralskega dinga, hrta, lisjaka, jezevca, pande in krokodila. Videti je bilo, kako so postale živali pozorne, čim so zaslišale glasove svojega rodu. V mnogih primerih so se tudi same odzvale. Najmočnejšo reakcijo je pokazal jezevec. Ko je zaslišal rožljajoč šum, kakršnega povzročajo njegovi vrstniki, kadar se razjezijo, so se njegove bodice naježile in diake ob koncu njegovega repa so se začele tresi, tako da je nastal isti šum. Čeprav jezevci včasih nekako zakrkljajo, se vendar zdi, da se med seboj »sporazumevajo« v prvi vrsti s tem rožljanjem svojih bodic in koncev repov. Na ta način si sporočajo menda svarila pred

sovražniki in bi v tem oziru bilo nekaj podobnega s kačo klopotačo. Tudi mladi krokodil je reagiral na videen način. Ko je zaslišal sikanje in rjovenje krokodilov, ki so bili dosti večji od njega, je postal silno pozoren, obrnil glavo proti izvoru glasov in si ga pazljivo ogledoval.

Štorklje obetajo dolgo in vroče poletje

Poljski listi poročajo, da so se štorklje zavoljo izredno milo zime že vrnile v Volinijo. V Lucku sta začeli dve štorklji graditi svoje gnezdo n. pr. sredi mesta, podobno pa poročajo iz mnogih volnijskih vasi. Iz tega sklepajo, da je pričakovati posebno dolgo in toplega poletja. Slično je bilo l. 1912. Tudi takrat so se štorklje in žerjavi vrnili že v začetku februarja. Poletje je bilo takrat res dolgo in vroče.

Boj proti koloradskemu hrošču

Britsko poljedelsko ministrstvo pripravlja prepoved za uvoz raznih vrtnih pridelkov iz Holandske, da bi preprečilo zloglasnemu koloradskemu hrošču pot s celine na Angleško. Hrošč je napravil že veliko škodo v Franciji, Belgiji in na Holandskem. Izkušnja uči, da more tisoč samice tega hrošča v enem letu okužiti celo deželo, kajti v tem času dobe že 45 milijonov potomcev.

Stara mati z 32 leti

Če beremo o uspehih starejših žensk, n. pr. v sportu, moramo priti do prepričanja, da postajajo naše stare matere čedalje »mlajšee«. To se dogaja menda tudi v resnici, kajti iz Amerike poročajo spet o ženski, ki je postala stara mati z 32 leti. Ta ga. Lorraine Metzgerjeva iz Aurore v Illinoisu pa se je bila poročila seveda v svojem 14. letu.

Temne učilnice pospešujejo kratkovidnost

V Ameriki so napravili preiskavo, ki je dala zanimive rezultate. Ugotovili so, da trpi 23 odstotkov celokupnega ameriškega prebivalstva na kratkovidnost še preden dosežejo ljudje 20. leto starosti. V štiri-desetem letu življenja pa je kratkovidnih že 48 odstotkov vseh ljudi v Ameriki. Temu je baje vzrok slaba razsvetljava učilnic in drugih prostorov v šolah.

ZA PRANJE

Vašega perila uporabljajte le domač pralni prasek

PERION

ki odlično opere in lepo opere!

A NEKDOTA

Neki propal dramski pisec je prišel k francoskemu romanopiscu Aleksandru Dumasu starejšemu in ga je prosil:

»Rotim vas, posodite mi tri sto frankov! Če ne dobim denarja, moram izvršiti samomor in pomoriti svoje otroke!«

Dumas je obrnil vse žepce, spravil skupaj dve sto frankov ter jih ponudil propalci z besedami:

»Vzemite teh dve sto frankov in jih izročite svojim otrokom. Za primanjkljaj pa se zaenkrat usmrtite sami!«

VSAK DAN ENA

»Vidite, gospodična, ta zalet mora biti ljubeč in lahek, kakor bi pihnil metuljček.« (»Shinbaze«)

Kulturni pregled

Angela Vode, »Spol in usoda«

Ze dolgo ni bila nobena slovenska knjiga sprejeta s takim napadom izra grma naše džunglje, kakor drugi zvezek spisa Angele Vode »Spol in usoda«. Surovi napad je ostal osamljen in javno ošiban kot svaričen primer, kako naj resni ljudje ne pišejo o knjigah, četudi se ne strinjajo z njih vsebino. Pri ogromni večini čitateljev je tako napadena avtorica požela samo simpatije, kakor vsi pisci, ki jih namesto argumentov obriga zolč. Z gnili jajci, četudi so zavita v

časniški članek, ni bil doslej rešen noben problem. Tem manj je mogoče z njimi razpravljati o vprašanjih, ki jih obravnava Angela Vode v »Spolu in usodi«.

Pisec teh vrstic prvotno ni nameraval pisati o tej knjigi in šele brezprimerni napad na avtorico, ki je sicer ne pozna, mu je vzbudil željo, da spozna knjigo, ki je bila deležna takega napada. Zgodilo se je, da je bolj spoznal napadaleca, kakor pa njih žrtev. Kajti gorje nam, če bomo knjige idejnih nasprotnikov sprejemali s takimi džungljskimi napadi!

★

O čem razpravlja Angela Vode v svojem spisu »Spol in usoda«? Zaradi preglednosti in informativnosti označimo najprej vsebino obeh delov. V prvem zvezku se bavi predvsem z otrokom, ki mu je priroda dala spol in mu že s tem nepreklono dodelila kos življenjske usode. Avtorica obravnava vplive, ki obeležejo otrokovo telesno in duševno rast, spremelja dečka in deklico skozi leta zorenja, ko vzgoja in oko je oblikujeta njune vrojene lastnosti; kaže ju na razpotju življenja, v čustveni krizi prve ljubezni in v skrbi za izbiro poklica, nato pa prehaja k vprašanju nezakonskega otroka. V sklepem poglavju »Pot v pogubo« razglablja stari še danes nereseni socialni, biološki in moralni problem prostitucije. Drugi zvezek je odmerjen izključno ženi in zakonu. V prvem poglavju piše avtorica o pripravah za zakon v drugem pa o prirodnih, duševnih, materialnih, socialnih in pravnih osnovah zakona. V zaključnem poglavju z značilnim naslovom »Zatone« obravnava avtorica položaj žene in matere v začetku staranja, ko se »nagne dane«.

Knjig s tako vsebino imajo v tujih jezikih na pretek in doslej ni še nihče rekel, da bi bile že a priori odvečne ali celo škodljive. Nasprotno, ljudje so po ogromni večini nepoučeni o teh vprašanjih in marsikdo neizmerno drago plačuje svojo naivnost in neznanje, kajti vse bridke izkušnje ne morejo spraviti s sveta nekkih dejstev in razvezati človeka določenih obvez. Pouk v teh zadevah je potemtakem zaslužno socialno in moralno delo.

★

Umiljivo je, da tudi v teh vprašanjih ne obstoji eno samo stališče, en sam, za vse enako sprejemljiv in edino zveličaven nazor. Spis Angele Vode torej seveda ni originalno delo, ki bi odkrivalo nove svetove in razmišljalo obzorja; avtorica navaja ob koncu drugega dela knjige, ki obravnava probleme v obeh in ki so ji, kakor je videti iz posameznih citatov v besedilu, vsaj delno rabile za vir in podlago. Pri vsej uporabi tuje literature pa avtorica zadostno upošteva domače razmere, tako da njena knjiga ni samo kompilacija. Svetovno nazorsko stališče avtorice je dovolj očitno, bi pa poudarjeno agitatorično in najbrže tudi ni popolnoma »pravovrnostno« za noben ideološki tabor, če o ne za socialističnega, ki mu je avtorica najbliže. V splošnem bi lahko rekli, da se Vodetova v etiki ljubezni in rodnine naslanja na Bertranda Russella, v zgodovini rodine pa na Engelsa. Ni seveda mogoče reči, da bi bili nazori angleškega matematika in kulturnega filozofa o odnosu teoretika nemške socialne demokracije, enega izmed utemeljiteljev znanstvenega marksizma v teh posebnih vprašanjih, za vse sprejemljivi in izven diskusije. Medtem ko je vsako etično naziranje že samo po sebi normativno in gre le za moč prepričanja ali za avtoriteto, ki stoji za njim je bilo historično-materialistično gledanje na izvor in razvoj rodine že mnogokrat podvrženo kritiki in omajano v svoji znanstveni veljavnosti. Vsakdo pa bo priznal, da je to naziranje bolj kakor vsa druga, zgolj idealistična naziranja opozorilo na gospodarsko in socialno komponento človeškega življenja in same človeške sreče. Pretrgano poudarjanje gospodarske danosti gotovo ne rešuje vprašanj, ki segajo po svojih najobčutljivejših koreninah v moralno plat človeškega življenja, v moč in čistost njegovih idealov k vrlinam človeške narave. Gospodarska in socialna dejstva pa ne ostanejo nekanovano zanemarjena, takisto kakor biološka (hereditarnost), karakterološka in pod Avtorico »Spol in usoda« ni mogoče očitati, da bi kljub svojemu svetovno nazorsko določenemu izhodišču v čemerkoli pretiravala ali da bi celo napadala odklanjala druga postavimo idealistična in religiozna naziranja.

Vodetova zagovarja in brani v svojem spisu »Spol in usoda« tiste nazore o socialnem, moralnem in pravnem položaju žene, ki označujejo prevladujočo strujo sodobnega feminističnega gibanja. Pri tem pa za razliko od raznih idejnih Amazonk maskulinega tipa priznava prirodno različnost obeh spolov in nje nujne posledice, ki ostanejo večne ne glede na siceršnji red na svetu.

Lahko bi pisali vsak svoje opombe in pomisleke k feminizmu. Naposled gre tu tudi za to, kako se neka ideja tolmači: ozkostrno ali širokogrudno in koliko se upoštevajo objektivni interesi in življenjski ideali drugega spola. Toda v tem primeru ostani to ob strani; vprašanje je le, ali je avtorica v zagovoru določenega stališča prestopila meje, ki šele omogočajo stvarno diskusijo med obema spoloma? To vprašanje je treba zanikati: avtoričine poglavitne teze o ženskih pravicah mora sprejeti s hern resen mož, kajti — kakor je dejal v neki zvezi Lev Tolstoj — tu ne gre samo za svojsko ženske pravice, marveč za pravice človeka sploh.

Spolna različnost je nedvomno globlja, zares usodnejša kakor se zdj zgolj umstvenemu pogledu, ki shematizira in abstrahira pojave. Sloveči fiziolog A. Carrel pravi, da sega k s herni stanici telesa in bistveno vpliva na organizmi in na živčni sistem, zato ima tudi daljnosežne duševne posledice. Zategadelj moramo pojem enakopravnosti in enakovrednosti za vsakega izmed spolov postaviti posebej in ga določiti po najobjektivnejših merilih, ki so mogoča. Tudi v teh delikatnih vprašanjih ni Vodetova pretirana zagovornica modernosti mišljenja »matriarhata«, marveč kaže vero v zdravo uravnoteženost obeh spolov. V ostalem bi želeli, da bi poglavlja večjo važnost na dednost in na nje evgenične posledice. Morda je tudi v tem preveč podlegla vplivu historičnega materializma, ki mu je zlo bolj refleks gospodarskega stanja kakor pa biološke usodnosti.

★

Tako bi lahko vsak s svojega zornega kota še marsičemu ugovarjal. Slehern čitatelj pa mora priznati, da je spis Angele Vode tove od začetka do konca resen in ves prežet v čistimi in plemenitimi nameni. Avtorica ne odkriva nikakih smnožestvenih paritivenih nagonov, marveč kaže, kako je moč kljub današnji, vsem očitni krizi povzdigniti zakonsko življenje, očistiti rodno, ji dati trdnjso gospodarsko socialno in etično podlago. Prav kakor Masaryk, se zavzema avtorica »Spola in usode« za enozenstvo, za oboje zakoncev enako obvezno čistost pred zakonom in zvestobo v zakonu. Nikjer ne najdemo kakšnih slavošpevov tako zvanj svobodni ljubezni, nikjer klika po spolni promiskuiteti, ki ji ga je očita zlobna kritika. Avtorica pa upravičeno misli, da zakon ni vezan na razne forme in prispege, marveč da je utemeljen predvsem v višini človeške morale v harmoniji src in interesov, v trdnosti karakterjev, v duševnem skladu obeh partnerjev.

Problemi k, jih obravnava, so mnogo bolj zapleteni, kakor se zdi ljudem, ki jih

S P O R T

Brzine je bilo premalo...

... pri naših dveh, Pračku in Heimmu, ko sta startala med najhitrejšimi smučarji sveta — Kaj pravi o progi in rezultatih naš najboljši? (Pismo našega posebnega poročevalca s FIS tekem)

Zakopane, 12. februarja
Brezdvomno je rezultat v smuku marsikoga presenetil. Da so zmagali Nemci, ni prilo nepričakovano, sigurno pa ni nihče računal, da bosta najstarejši član, že skoraj izrazljani Helmuth Lantschner in najmlajši Jennwein pred renomiranimi imenoma Walch in Cranz reševala čast klubskega križa!

Nebeški vremenar se je le usmilil tekmovalcev. Jutranje nebo je sicer danes bilo prekrito z oblaki, deževalo pa ni. Proti podnevu pa se je pričelo trgati in med tekmovalcem je že sijalo sonce! Seveda je bilo na debelo vode in blata na cesti proti Kužnicam kjer je začetna postaja z črne železnice na Kasprovy Wierch (1988 m), kar pa ni moglo niti malo ovirati, da se ne bi podalo vse, kar leze ino gre gledat najhitrejši smučarje vsakega sveta. Avtobus so jedva zmagovali silen naval množice, se to le s pomočjo menda do poslednjega mobiliziranih izvoščkov, sani in avtomobiljev dolga nepretrgana procesija pa je še — romala peš!

Zaradi slabih snežnih razmer so prireditelji določili kot tekmovalno progo tzkv. varianto št. II, ki vodi bolj po odprtem svetu — zlasti v srednjem delu — in je tudi krajša torej vsekakor hitrejša in lažja od variante št. I. Tako so časi razmeroma boljši kakor so bili običajno na takih težkih tekмах.

V zgornjem delu je proga bila mnogo jedena, pa so sneg raztolkli zaradi česar se je pričetek zavlekel za kakih pol ure. Spodnji del pa, zlasti oni, ki je vodil po preseki skozi gozd do cilja, je ime: premalo čisto mokrega snega in so ga tudi zvozili do zemlje. Prehod iz zledenelega v mokri sneg je bil trd oreh zlasti ker je led pobral s smuč vso mažo. Tehnično je bila proga lahka, morda celo prelanka za tako prireditel in izvrstno markirana z zastavicami na obeh straneh proge. Pred pričetkom je predsednik razsodišča Angler Lunn osebnostno prevozil in pregledal vso progo.

R. G.

Strel v grajski knjižnici

Roman

Gotovo ste imeli najprej namen, da spravite samo Fawcetta s poti, a rokopolis vam je vdahnil misel, kako bi se hkratu iznebili Fairfaxa. Znano vam je bilo, da ima Fawcett repetitivno pištolo — in še z glušilom povrh — in zavedali ste se, da mora sum pasti nanj, če ustrelite Fairfaxa s tem orožjem. To pa je zadostovalo. Vse bi bilo zaman, če bi mogel Fawcett dokazati, da je bil ob uri dejanja drugje. To je bilo najtežje pri vsej stvari; kdaj ste se domislili izhoda, ne vem, a vsekakor je moralo biti tisti večer pred tri četrt na devet, zakaj ob tej uri je bil vaš načrt že v vseh podrobnostih določen.

»Odkod, za Boga, veste to?« je »zakrkal lord Colchester.

Meredith se je porgljivo nasmehnil. »Stvar je zelo preprosta. Ob četrt na deset ste poklicali svojega višjega vrtnarja in mu rekli, da je žabiča vreda okoli knjižnice suha; zato naj jo še pred polnočnim vzhodom zalije. S tem ste hoteli doseči, da bi se stopinje, ki ste jih hoteli napraviti s Fawcettovimi čevlji, razločno odtisnile. Ko ste ugibali, kako bi ubranili Fawcetta, da ne bi imel alibi, ste opazili na zapisnem bloku zraven telefona na pisalni mizi sporočilo svoje gospe. Če bi me potreboval, sem vrtni hišici. Pamela. Ta listek je

bil namenjen vam, lord Colchester. Zda vem, kdaj ga je napisala. Tisti dan, preden so prišli gostje, v ponedeljek, vam je žena pomagala urejati zapiske za knjigo, ki ste jo pisali. Ko ste tu v knjižnici delali z njo, je Paddock javil, da je prišel nekdo izmed vaših zakupnikov z opravkom do vas. Šli ste v vežo in govorili z njim. Ko ste se vrnili semkaj, ni bilo žene več tu. Vroč dan je bil, in mislila si je, da utegne biti v vrtni hišici hladneje. Vzela je bila vaše zapiske s seboj, na blok pa zapisala: Če bi me potreboval, sem v vrtni hišici. Pamela. Ko ste videli ta listek, ste spoznali, da z njim lahko v petek ob pol štirih spravite mladega Fawcetta iz hiše, kajti ta dan in to uro ste bili določili za umor. Vi, lord Colchester, ste pripisali številke 4 h 15'. Rokopisne številke je laže posnemati kakor rokopolisne črke, in kakor hitro bi se policija prepračila, da je pisava prava, ne bi nihče več dvomil o pristnosti števil. Listek se je zdaj gasil: Če bi me potreboval, sem v vrtni hišici 4 h 15' Pamela. Zložili ste listek, ga vtaknili v ovoj, ki ste ga vzeli iz ženske pisalne mape, in ponoči, ko je vse spalo, vtaknili pisemce Fawcetu pod vrata. S kakšnim izgovorom ste dosegli, da je prišel Fairfax točno ob četrt na pet v knjižnico, ne vem. Dovolj je, da je siromak prišel. Počakali ste, da se vam je ugodno postavil, in ga nato ustrelili s coltko kalibra .35, ki ste jo bili ukradli iz Fawcettove sobe. V Fawcettovi sobi ste bili baš tedaj, ko je šla vaša žena po hodniku v svojo sobo; ker je slišala, da hodi nekdo okrog, in ker Fawcetta ni bilo v njegovi sobi, ste morali biti vi. To je bil za vas tesnoba trenutek. Sledove na cvetlični gredi ste bili

napravili pred umorom, ker se niste smeli izpostaviti nevarnosti, da bi vas po strelah kdo videl. Zadeva s stopinjami je bila kaj zvit: potrudili ste se celo in vzeli izmed Fawcettovih čevljev dvojico z gumastimi podplat, ker ste vedeli, da je imel ob tistem času teniške čevlje na nogah. Najbrž ste se v teku dneva prepračili o tem. Ko ste bili ustrelili Fairfaxa ter odšli po polzastih stopnicah v prvo nadstropje in v svojo spalnico, ste seveda prej zaklenili vrata knjižnice, da ne bi med vašo odsotnostjo koga zaneslo vanjo. Prstnih odtisov na pištoli ni bilo, razen Fawcettovih. Najbrž ste imeli rokavice na rokah. Ko ste dejali orožje in čevlje na prejšnje mesto, ste se vrnili v knjižnico, spet po hodniku iz svoje spalnice na knjižniško galerijo in ustrelili odtod s svojo webleyko, tako da je svinčenka obtičala v vrtnem zidu. To in vaša samoočuvadba, ki ste jo po telefonu sporočili policiji, je bilo res genialno. Dejstvo, da ste takoj telefonirali in tako simpatično in z odkritostjo povedali vso stvar, vas je še samo po sebi izvelo iz suma, ko smo našli drugo luknjo v zidu ter primerjali izstrelke z vašo webleyko. Kdo bi si bil mislil, da se bo človek sam naznanil zaradi umora, ako ni odkrita in spodobna duša? Priznam, da ste me speljali na led. Kakor vsi ostali, sem vas tudi jaz imel za častitega moža, ki je hotel samo storiti, kar se spodobni. Vaša komedija na policijskem uradu je bila sijajna, imenitnejša nisem nikoli videl! To je bilo mojstrsko, kako sta se vaš ponos in vaš čut spodobnosti borila med seboj, lord Colchester! In tisti krasni domislek z »odmevom«, trditev, da se Fairfax ni takoj zvrnil, vse to je bilo velumno. In šele

vaše viteštvo! Vaš zagovornik Rapier bo lepo osmešen, ko vas razkrinkam kot zavrataga hinavca, ki je trpinčil spodobno ženo in hotel spraviti mladega človeka, ki je skoraj še otrok, na vešala!

Meredith se je z jeznim obrazom nagnil naprej.

»Ali ste kdaj premišljali, kako je, če človeka obesimo? Dajte, da vam povem. Eno minuto pred devetimi zjutraj — časih celo že ob osmih, v tem primeru je rok za eno uro krajši — stopi ravnatelj jetnišnice v celico. Morda je nekoliko bel okrog nosu, saj si lahko mislite, da ni zabavno gledati, kako obešajo človeka, čeprav je morilec. Ravnateljja spremljajo višji paznik, oba čuvaja, ki sta morala ponoči in podnevi stražiti vašo celico, in kaplan. Zadnji se prikaže na oko zelo spodoben mož v črni obleki, ki drži v roki jermen. Ta je rabelj. Rabelj zammra običajno formulo, s katero vas prosi odpuščanja za to, kar mu je storili. Nato vam priveže roke na hrbet, in procesija se odpravi. Še enkrat, poslednjič, se ozrete po celici. Topel ogenj gori, postelja je udobna, miza je v celici, trd stol za paznika in globok, zložen naslanjač za obsojenca — ta ste vi. Mali izprevod krene na pot; sprejda rabelj, za njim vi s kaplanom, zadaj pa jetniški uradniki. Strahovna podrobnost: duhovnik opravi zadušnico! Razumete, Colchester? Se živite, se dihatite in hodite, in vendar vas že imajo za mrtvega; nič drugega niste več kakor živ mrti. Pot je kratka. Uradniki in kaplan se nekoliko odmaknejo, rabelj vas prime za roko in vas povede na desko. Ta deska je poslednja, kar čutijo vaše noge na tej zemlji.

Prometna banka d. d. v Ljubljani

STRITARJEVA 2 — TELEFON 21-49

Ugodni trgovski krediti — Eskompt menic — Nakazila v inozemstvo
Obrestovanje vlog od 4% do 5%

STARE IN NOVE VLOGE IZPLAČUJE BREZ VSAKE OMEJITVE

MALI OGLASI

Kam pa, kam?

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Na pustno soboto

na domačo zabavo s plesom vsi ki »šestice«. Vstopnine ni. Vabljeni vsi.

3162-18

Beričevci!

Beričevci se že dolgo pripravljajo na veselo zabavo, ki ga bodo praznovali v nedeljo 19. t. m. z veselo plesno zabavo in kmetem večerjo v Kmetem domu v Beričevem. Udeležiti se vsi brez izjeme. Na svidenje na Kurentov zabavi v Beričevem.

3142-18

Službo dobi

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Mojstra

za testenine (makarone) ali nadarjenega delavca, ki nam bi dal potrebna navodila, ščemo. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Nagrada ali služba«.

3154-1

2 talska mojstra

zmožna samostojnega dela na revolverskih stavah — sprejemem za takojšen nastop. V poštev pridejo samo prvovrstni izveščane moči. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »načrto« s samostojen mojstra.

3161-1

Prvovrstno frizerko

dobro moč, sprejemam takoj v stalno službo. Lombar Gilbert, Ljubljana VII., — Celovška c. 34.

3164-1

Korespondentka

večja slovenskega in nemškega jezika, ki obvlada tudi samostojno književnost, lahko nastopi službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Poštena in vestna«.

3096-1

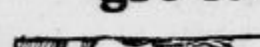
Za takoj sprejemem

kontoristko (začetnico), tekačico, krojaškega mojstra in krojaško mojstrico. — Elektro, Ljubljana, Vegova št. 12.

3109-1

G. Th. Rotman:

Kapitan Kozlostrelec gre leve loviti

»Uuu! Uuu!« je zatulil Utemetuti, ko je kladivo z močjo udarilo po dletu. Siromak je bil namreč pogoltnil dva zoba, in dletu mu je do polovice tičalo v grlu! Z izbuljenimi očmi in spačenim obrazom od strahu je ubogi glavar kakor divji dirjal okrog.

84

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovor. Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovor. Alojz Novak. — Vsi v L